

*Pārskata ziņojums
par Jelgavas novada bāriņtiesas
darbu 2022.gadā*

Jelgavas novada Ozolnieku pagastā

2023

1. Bērna aizgādības tiesību pārtraukšana vecākiem

**Personu skaits, kurām ar bāriņtiesas lēmumu pārtrauktas aizgādības
tiesības un atjaunotas pārtrauktās aizgādības tiesības**

	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Pārtrauktas								
Vecāku skaits	10	6	14	10	11	12	16	19
Bērnu skaits	9	8	23	17	9	17	25	23
Atjaunotas								
Vecāku skaits	1	8	5	2	3	6	8	3
Bērnu skaits	3	13	7	4	3	9	7	5
Personu skaits, par kurām bāriņtiesa pieņēma lēmumu par prasības celšanu tiesā par aizgādības tiesību atņemšanu								16
Personu skaits, kurām ar tiesas spriedumu atņemtas aizgādības tiesības								9

Bāriņtiesa lemj par bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākam, ja:

- 1) ir faktiski šķēršļi, kas liedz vecākam iespēju aprūpēt bērnu;
- 2) bērns atrodas veselībai vai dzīvībai bīstamos apstākļos vecāka vainas dēļ (vecāka apzinātas rīcības vai nolaidības dēļ);
- 3) vecāks ļaunprātīgi izmanto savas tiesības vai nenodrošina bērna aprūpi un uzraudzību;
- 4) vecāks ir devis piekrišanu bērna adopcijai, izņemot gadījumu, kad viņš kā laulātais ir devis piekrišanu tam, ka bērnu adoptē otrs laulātais;
- 5) konstatēta vecāka vardarbība pret bērnu vai ir pamatotas aizdomas par vecāka vardarbību pret bērnu;
- 6) vecāks ļaunprātīgi izmanto savas tiesības, nepildot tiesas nolēmumu lietā, kas izriet no aizgādības vai saskarsmes tiesībām, ja tas nodara būtisku kaitējumu bērnam un, ja nepastāv otram vecākam šķēršļi īstenot bērna aprūpi.

Bāriņtiesa, ierosinot lietu par bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākam, informē vecāku par sekām un uzdod viņam sadarbībā ar sociālo dienestu noteiktā termiņā novērst bērna attīstībai nelabvēlīgos apstākļus. Ja vecāks šajā termiņā kavējas novērst bērna attīstībai nelabvēlīgos apstākļus un bērna palikšana ģimenē var radīt draudus bērna dzīvībai un veselībai, bāriņtiesa lemj par aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākam un bērna šķiršanu no ģimenes.

Ja bērna aizgādības tiesību pārtraukšanas iemesli ir zuduši, bāriņtiesa lemj par pārtraukto aizgādības tiesību atjaunošanu.

Ja gada laikā no aizgādības tiesību pārtraukšanas nav iespējams tās atjaunot, bāriņtiesa lemj par prasības celšanu tiesā aizgādības tiesību atņemšanai. Bāriņtiesai ir tiesības lemt par prasības celšanu tiesā aizgādības tiesību atņemšanai pirms šā panta ceturtajā daļā noteiktā termiņa iestāšanās, ja tas ir bērna interesēs.

Vienpersoniskie lēmumi

	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Pārtrauktas Vecāku skaits	10	6	14	10	11	12	7	11
Bērnu skaits	9	8	23	17	9	17	11	20

Ja bērna dzīves apstākļu pārbaudē vai citādi atklājas, ka bērns atrodas veselībai vai dzīvībai bīstamos apstākļos, kā arī tad, ja bērna turpmākā atrašanās ģimenē var apdraudēt viņa veselību vai dzīvību, bāriņtiesas priekšsēdētājs, bāriņtiesas priekšsēdētāja vietnieks vai bāriņtiesas loceklis vienpersoniski pieņem lēmumu par:

- 1) bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākiem;
- 2) bērna izņemšanu no aizbildņa ģimenes un aizbildņa atstādināšanu no pienākumu pildīšanas;
- 3) bērna izņemšanu no audžuģimenes;
- 4) pirmsadopcijas aprūpes pārtraukšanu.

Ja nolēmuma par bērna atgriešanos valstī, kurā ir viņa dzīvesvieta, piespiedu izpildes procesā bērnu nodod bāriņtiesas pārstāvim turpmāku darbību veikšanai un ja bērnu nav iespējams nekavējoties nogādāt uz valsti, kurā ir viņa dzīvesvieta, bāriņtiesas priekšsēdētājs, bāriņtiesas priekšsēdētāja vietnieks vai bāriņtiesas loceklis vienpersoniski pieņem lēmumu par:

- 1) bērna šķiršanu no ģimenes un nogādāšanu krīzes centrā vai citos drošos apstākļos un aizliegumu bērna vecākam vai citai personai, kas bērnu prettiesiski pārvietojusi vai aizturējusi, vai bērna tuviem radniekiem izņemt bērnu no krīzes centra vai citiem drošiem apstākļiem;
- 2) atteikumu paziņot bērna vecākam vai citai personai, kas bērnu prettiesiski pārvietojusi vai aizturējusi, vai bērna tuviem radniekiem bērna atrašanās vietu vai aizliegumu šīm personām satikties ar bērnu, kamēr tas uzturas krīzes centrā vai citos drošos apstākļos, ja šīs personas var apdraudēt nolēmuma turpmāku piespiedu izpildi un bērna sagatavošanu nogādāšanai atpakaļ uz valsti, kurā ir viņa dzīvesvieta.

Ja bērns vai viņa likumiskais pārstāvis nepiekrīt bērna, kuram radušies psihiski vai uzvedības traucējumi alkoholisko dzērienu, narkotisko, psihotropo, toksisko vai citu apreibinošo vielu lietošanas dēļ vai kurš cietis no vardarbības, obligātai ārstēšanai vai sociālajai rehabilitācijai vai nepamatoti vēlas to pārtraukt, bāriņtiesas priekšsēdētājs, bāriņtiesas priekšsēdētāja vietnieks vai bāriņtiesas loceklis, ja tas nepieciešams bērna interešu aizstāvēbai, vienpersoniski pieņem lēmumu par bērna obligāto ārstēšanu vai sociālās rehabilitācijas saņemšanu.

2. Bērna ārpusģimenes aprūpe

Ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu skaits (uz 31.decembri)

	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Audžuģimenēs	44	40	36	43	37	31	36	42
Aizbildnībā	76	77	79	83	85	83	107	102
Bērnu aprūpes iestādēs	21	18	21	11	10	8	12	6
KOPĀ	141	135	136	137	132	122	154	150

Ja bērns ir palicis bez vecāku gādības (t.sk., vecākiem tiek pārtrauktas aizgādības tiesības) vai bērna vecāki ir miruši, bāriņtiesa lemj par bērna ārpusģimenes aprūpi.

Ārpusģimenes aprūpes veidi:

- 1) aizbildnība;
- 2) audžuģimene;
- 3) ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija.

Aizbildnība

Bāriņtiesa lemj par aizbildnības nodibināšanu un aizbildņa iecelšanu bērnam, ja:

- 1) bērna vecāki ir miruši vai izsludināti par mirušiem;
- 2) bērna vecākiem ir pārtrauktas vai atņemtas aizgādības tiesības;
- 3) bērna vecāki ir pazuduši un izsludināti meklēšanā;
- 4) bērna vecāki slimības dēļ nespēj pienācīgi aprūpēt un uzraudzīt bērnu;
- 5) abi bērna vecāki ir nepilngadīgi;
- 6) radušās būtiskas domstarpības bērna un vecāku attiecībās;
- 7) radušies citi neatliekami gadījumi (nodrošinot normatīvajos aktos noteikto prasību ievērošanu).

Viens no bāriņtiesas pienākumiem aizbildnības uzraudzībā ir katru gadu pārbaudīt aizbilstamā dzīves apstākļus aizbildņa ģimenē.

Bāriņtiesa lemj par aizbildņa atlaišanu no aizbildņa pienākumu pildīšanas bērnam sasniedzot pilngadību, kā arī gadījumos, ja ir izbeigušies iepriekš minētie aizbildnības nodibināšanas iemesli.

Aprūpes iestāde

Bāriņtiesa lemj par bāreņa vai bez vecāku gādības palikuša bērna ievietošanu aprūpes iestādē, ja ārpusģimenes aprūpi bērnam nav iespējams nodrošināt pie aizbildņa vai audžuģimenē vai ja aprūpe pie aizbildņa vai audžuģimenē konkrētam bērnam nav

piemērota. Aprūpes iestādē bērns atrodas līdz brīdim, kad viņam tiek nodrošināta piemērota aprūpe pie aizbildņa vai audžuģimēnē. Aprūpes iestādē ievietota bērna aizbildņa pienākumus pilda šīs institūcijas vadītājs.

Bāriņtiesa lemj par bāreņa vai bez vecāku gādības palikuša bērna aprūpes izbeigšanu aprūpes iestādē, ja:

- 1) bērna vecākiem ir atjaunotas pārtrauktās vai atņemtās aizgādības tiesības;
- 2) bērnam ir nodibināta aizbildnība;
- 3) bērns tiek nodots audžuģimenei;
- 4) likumīgā spēkā stāties tiesas spriedums par bērna adoptācijas apstiprināšanu.

Audžuģimenes

	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Audžuģimeņu skaits kopā	16	19	23	22	23	25

Bāriņtiesa lemj par:

- 1) par ģimenes vai personas piemērotību audžuģimenes pienākumu veikšanai;
- 2) par audžuģimenes statusa piešķiršanu;
- 3) par bērna ievietošanu audžuģimēnē vai uzturēšanās izbeigšanu tajā;
- 4) par audžuģimenes statusa atņemšanu, ja bāriņtiesa konstatē, ka audžuģimene nepilda audžuģimenes pienākumus atbilstoši bērna interesēm;
- 5) par audžuģimenes statusa izbeigšanu, ja audžuģimene pati ir izteikusi tādu vēlēšanos.

3. Adoptcija

	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Atzīti par adoptētājiem (personu skaits)	6	3	9	14	7	6	1	1
Pieņemts lēmums par adoptācijas atbilstību bērna vislabākajām interesēm (bērnu skaits)	2	3	4	6	7	4	1	1
Adoptcija apstiprināta tiesā (bērnu skaits)	1	5	2	6	5	1	0	0
Uz ārvalstīm adoptēto bērnu skaits	0	0	2	0	0	0	0	0

Bāriņtiesa lemj par:

- 1) par personas atzīšanu par adoptētāju;
- 2) par piekrišanu bērna adoptcijai Civillikumā noteiktajos gadījumos;

- 3) par brāļu un māsu, pusbrāļu un pusmāsu šķiršanu Civillikumā noteiktajos gadījumos;
- 4) par to, vai Latvijā iespējams nodrošināt bērna audzināšanu ģimenē vai pienācīgu aprūpi;
- 6) par bērna nodošanu adoptētāja aprūpē un uzraudzībā līdz adopcijas apstiprināšanai;
- 7) par pirmsadopcijas aprūpes izbeigšanu bērnam;
- 8) par adopcijas atbilstību bērna interesēm.

Bez vecāku gādības palikušo bērnu, bāreņu un to personu, kuras vēlas adoptēt bērnu (adoptētāju), uzskaiti veic Labklājības ministrija. Šī informācija tiek iekļauta Adopcijas reģistrā, kuram ir ierobežotas pieejamības statuss.

4. Aizgādība (personas ar ierobežotu rīcībspēju)

	2020.	2021.	2022.
Aizgādībā esošās personas	28	46	45
Personu skaits, kuras ar bāriņtiesas lēmumu ieceltas par aizgādni mantojumam vai prombūtnē esošas personas mantai	8	3	7

Bāriņtiesa saskaņā ar tiesas nolēmumu par aizgādības nodibināšanu ieceļ aizgādni:

- 1) personai ar garīga rakstura vai citiem veselības traucējumiem, kurai rīcībspēju ierobežojusi tiesa;
- 2) personai, kurai tiesa nodibinājusi pagaidu aizgādību;
- 3) personai, kurai rīcībspēju tiesa ierobežojusi izlaidīgas vai izšķērdīgas dzīves dēļ, kā arī alkohola vai citu apreibinošo vielu pārmērīgas lietošanas dēļ;
- 4) promesošas vai pazudušas personas mantai;
- 5) testamenta izpildīšanai.

5. Mantu lietas

Bāriņtiesa, aizstāvot bērna mantiskās intereses Civillikumā paredzētajos gadījumos:

- 1) lemj par atļauju pieņemt vai atraidīt bērna vārdā viņam piekritušo mantojumu;
- 2) lemj par bērnam piederošās mantas pārdošanu par tīrgus vērtību vai izsolē;
- 3) lemj par mantojuma sadalīšanu, bērna mantas (ja tās vērtība nepārsniedz 14000 euro) atsavināšanu, ieķīlāšanu vai apgrūtināšanu ar citām lietu tiesībām;
- 4) lemj par bērnam piederošā nekustamā īpašuma (ja tā vērtība pārsniedz 14000 euro) atsavināšanas, ieķīlāšanas vai apgrūtināšanas ar citām lietu

- tiesībām lietderīgumu;
- 5) lemj par īpašuma iegūšanu bērnam;
 - 6) ieceļ aizbildni tiesisku darījumu noslēgšanai starp bērnu un vecākiem;
 - 7) lemj par mantojuma pārvaldīšanas un lietošanas tiesību atņemšanu, ja pārdzīvojušais laulātais bērnam piekritušo mantojumu pārvalda vai lieto nekārtīgi;
 - 8) lemj par vecāka atstādināšanu no bērna mantas pārvaldības, ja vecāks pārvalda bērna mantu neatbilstoši bērna interesēm;
 - 9) veic citus bērna mantisko tiesību aizsardzības pasākumus.

Pienemto lēmumu skaits par nepilngadīgo bērnu un personu ar ierobežotu rīcībspēju mantisko interešu nodrošināšanu vai aizstāvību 2022.gadā – 27 (divdesmit septiņi) lēmumi.

	2020.	2021.	2022.
Bērnu mantu lietas kopā uz 31.decembri	48	71	60

6. Ārlietas

Gadījumos, kad tiek saņemta informācija no ārvalsts kompetentajām iestādēm par Latvijas valstspiederīgo bērnu, kurš šķirts no vecāku vai aizbildņu ģimenes ārvalstī, Tieslietu ministrija nosūta vēstuli attiecīgajai bāriņtiesai, kuras darbības teritorijā savu dzīvesvietu deklarējušas ar ārvalstī dzīvojošo Latvijas valstspiederīgo ģimeni saistītās personas (piemēram, paplašinātās ģimenes locekļi; citi radnieki; personas, kuras kā potenciālos aprūpētājus norādījuši paši vecāki u.c.) un, kuras provizoriski varētu būt bērna potenciālie aprūpētāji Latvijā, un lūdz apzināt konkrētās personas, vai tās vēlas un būtu spējīgas uzņemties bērna aprūpi ilgtermiņā. Vienlaikus Tieslietu ministrija lūdz sniegt bāriņtiesai viedokli par iespējamo jurisdikcijas nodošanu Latvijai.

Jelgavas novada bāriņtiesa šādās lietās ir sniegusi informāciju un sadarbojusies ar Tieslietu ministriju, dažādu valstu vēstniecībām u.c. iestādēm **3 gadījumos (lietās).**

7. Sadarbība ar vispārējās jurisdikcijas tiesām

Bāriņtiesa pēc tiesas pieprasījuma sniedz atzinumus, kas nepieciešami tiesai šādos gadījumos:

- 1) lai noteiktu kārtību, kādā izmantojamas saskarsmes tiesības un tiesības uzturēt personiskas attiecības un tiešus kontaktus ar bērnu;
- 2) viena vecāka atsevišķas aizgādības noteikšanai;
- 3) aizgādības tiesību atņemšanai un atjaunošanai;
- 4) paternitātes atzīšanai vai apstrīdēšanai;
- 5) citos Civilprocesa likumā paredzētajos gadījumos.

Jelgavas novada bāriņtiesa vispārējās jurisdikcijas tiesām ir pieņēmusi atzinumus/lēmumus (pēc tiesas pieprasījuma) bērnu interešu nodrošināšanā.

2020.	2021.	2022.
14	10	19

Dalība tiesas sēdēs bērnu un aizgādībā esošu personu interešu nodrošināšanā – bāriņtiesa kopā piedalījās **21** tiesas sēdēs.

Jelgavas novada Administratīvās komisijas sēdēs – bāriņtiesa kopā piedalījās **159** komisijas sēdēs.

8. Bērna nodošana citas personas aprūpē

Viesģimene — laulātie vai persona, kas uz laiku uzņem savā dzīvesvietā bērnu aprūpes iestādē ievietotu bērnu vai bērnu aprūpes iestādē kontaktējas ar tur ievietotu bērnu – Jelgavas novada Bāriņtiesā 2022.gadā pieņemts 1 (viens) šāds lēmums.

Vecāki var nodot bērnu **citas personas aprūpē Latvijā uz laiku**, kas ilgāks par trim mēnešiem, ja pirms nodošanas vecāku dzīvesvietas bāriņtiesa atzinusi, ka šāda nodošana atbilst bērna interesēm un persona spēs bērnu pienācīgi aprūpēt.

2021.	2022.
2 ģimenes	2 ģimenes

9. Lietvedība

	2020.	2021.	2022.
Iesniegumi	289	351	249
Saņemtā korespondence	650	450	344
Elektroniski saņemtā korespondence	421	956	1990
Nosūtītā korespondence	876	647	599
Elektroniski nosūtītā korespondence	769	1375	1789
KOPĀ	3005	3779	4971

10. Bāriņtiesas pieņemtie lēmumi un lietu skaits

	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Lietvedībā esošo aktīvo lietu skaits (uz 31.decembri)	300	305	329	323	319	345	456	760
Gada laikā ierosināto lietu skaits	79	92	104	108	86	72	114	134
Pieņemto lēmumu skaits 2021.gadā kopā	138	153	166	171	140	127	187	209

Par bāriņtiesas lēmumu un faktiskās rīcības pārsūdzēšanu pārskata gadā - lēmumu skaits kopā par bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu un pārtraukto aizgādības tiesību atjaunošanu vecākiem – **netika pārsūdzēts neviens bāriņtiesas lēmums.**

11. Apliecinājumi

	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Apliecinājumu skaits	1054	1112	628	538	903	849	827	1196
Iekasēta valsts nodeva kopā (EUR)	8089,-	8546,-	8333,-	6990,-	6758,-	6218,-	7555,-	11529,-